

---

# Merkantilizam 1b

---

Prof.dr Danijela Jacimovic

---

# Merkantilistički pogled na trgovinu

- Primjenjivana veoma aktivna sp-tr. politika:
  - Izvoz:
    - Stimulisan izvoz manufakturnih proizvoda (razni oblici subvencija),
    - Ograničavan ili zabranjivan izvoz sirovina,
  - Uvoz:
    - Ograničavan uvoz luksuznih i potrošačkih dobara (carine, kvote, zabrane)
    - Uvoz sirovina pod liberalnim režimom.
    - POZITIVAN TRGOVINSKI BILANS!!!!
-

- 
- Da li je (novi)merkantilizam prisutan danas??
  - Merkantilizam stariji od A. Smita-ali živ i danas?
-

---

# Primjer: 1987, april 30, USA

- House of Representatives je usvojila Reformski akt o trgovini i medjunarodnoj ekonomskoj politici.
    - “zahtijevajući od trgovinskih US predstavnika da pregovaraju sa zemljama koje ostvaruju značajan trgovinski suficit sa SAD i da pripreme mjere protiv zemalja ukoliko pregovori propadnu”
  - Argumenti za donošenja ovog dokumenta:
    - Ne kritikujemo Njemačku, Kanadu ili Japan ili bilo koju zemlju koja radi u svom interesu.
    - Ali sve koji ignorišu trgovinske sporazume i primjenjuju nefer praksu, trebaju da shvate da će i Amerika početi da radi u svom interesu.
-

---

Mr. Bill Richardson, Secretar U.S.

## Odjeljenja za energetiku

- “Mi ćemo uraditi naš dio da budemo što konkurentniji: smanjicemo deficit, bolje targetirati dolar, ali istovremeno šaljem o jasan signal da nećemo više podnositi dalje zatvaranje radnih mjesta, mrtve industrije i deficit..”
  
  - Slična poruka je poslata i poslije 1996 kao osvrt na primjenu NAFTA spozrazuma, od predsjedničkog kandidata Patrik Buchana
    - Tgovinski defict industrijskih roba samo što ne eksplodira, niko ne obraća pažnju na to. To znači gubitak od 4 mil. radnih mijesta godišnje. Amerika gubi svoju industrijsku vitalnost i dinamizam.
-

---

# Merkantilizam i domaća ekonomska politika

- Bazirana na kontroli industrije i rada kao proizvodnog faktora.
  - Kontrola industrije se bazirala:
    - Vlada je davala specijalna prava za trgovinu, pojedinim kompanijama.
    - Kompanije su uživale i beneficije kroz izuzeće od poreza, subvencije, određene specijalne privilegije.
-

---

# Merkantilizam i domaća ekonomska politika

- Kontrola rada kao proizvodnog faktora:
    - držanje plata na niskom nivou, kao najznačajnijeg proizvodnog faktora,
    - Povećava konkurentnost ali plate su administrativno određene.
    - Brojno stanovništvo je bilo izvor produktivnosti, država stimuliše velike porodice kroz davanje subvencija.
  - Ali se mogla održavati samo uz jaku vojsku, mornaricu i razdvojenu obalu.
-

- 
- Merkantilizam odlika vremena u kojem je nastao.
  - Statičan pogled na obim svjetskih resursa je bio kritičan za ovu doktrinu.
  - Danas doktrina izgleda naivno, ali bila je logična za vrijeme u kom je nastala.
    - Rastući značaj štednje u plemenitim metalima izgleda i danas razuman.
    - Ali suprematija tog cilja nad ostalim uz upotrebu snažne države i vojske je paradoksalna.
-



---

# Glavni koncepti: provjera!!

- Zašto su Merkantislisti bili okrenuti sticanju kovanog novca, nasuprot ukupnom proizvodnom kapacitetu?
  - Zašto je regulativa ekonomskih aktivnosti kritična za ovaj način mišljenja?
  - Prema Merkantilistima kakav tip trgovinske politike je poželjan? Zašto?
-

- 
- Zašto je došlo do sloma merkantilizma?
-

---

# Izazov za Merkantiliste?!

- Rani XVIIIv. Milionizam i bilionizam postaju naivni?!
  - Feudalizam i centralizovane monarhije bivaju podrivene stalnim ratovima i nemirima.
  - Razvoj tehnologije: donosi veće profite, jača razvoj tržišnog sistema i državni monopoli nestaju.
  - Nove ideje i filozofi podržani od strane italijanske Renesanse, doprinijeli su duhu promjena.
-

---

# David Hume (Politički diskursi 1752)

- Mehanizam cijena kovanog novca.
  - Akumulacija kovanog novca ima efekte na poziciju međunarodne konkurentnosti.
  - Povećanje kovanog novca, povećava novčanu masu, što povećava cijene i zarade.
  - To umanjuje konkurentnost privrede.
  - Prema Hume-u, promjena novčane mase ima većeg efekta na cijene, nego na zaposlenost i finalni output.
-

- 
- Deficit, gubitak novca, bi smanjio NM, cijene i plate i time uticao na povećanje konkurentnosti.
  - Za zemlju je nemoguće održavanje pozitivnog trgovinskog bilansa neograničeno.
  - Postojanje zlatnog novca utiče na aktiviranje mehanizma automatskog prilagođavanja.
-

---

# Pitanja i problemi

1. Zašto su Merkantilisti vidjeli bogatstvo nacionalne ekonomije u holdinzima zlata i srebra?
  2. Šta su bili stubovi Merkantilističke misli? Zašto je državni intervencionizam bio tako bitan?
  3. Šta se misli pod “merkantilističkim paradoksom” Kako se to reflektovalo na plate i demografsku politiku?
  4. Zašto su radovi Huma i Smita uticali na gubitak značaja MT?
-